

Evangélizáció

Lekció: Zsolt. 96.
Textus: Mt. 27.27-30

2001. jún. 10.
Gazdagrét

A kigúnyolt király

Az imént hallott (és látott!) ének Isten királyi uralmáról, fennséges hatalmáról szólt. Pluralista világunkban az erő, a hatalom, a befolyás központi kérdés. Látszólag nem így van, hiszen a számos alternatív életstílus, érték, vallás közepette az eluralkodó ideológia a tolerancia, a másság elfogadása. A másikat nem erővel legázolni, hanem megérteni és elfogadni tartozunk. Ebből az következik, hogy az erőszak, a másik felé való kerekedés, a hatalom kérdéseinek visszaszorulóban kellene lenniük, és hamarosan a béke korszakának kell ránk köszöntenie. Érezzük persze, hogy ez nem így van, és a hangzatos jelszavak, ideológiák mögött kemény küzdelem folyik. Ez igaz az élet minden területére. A politika, a gazdaság, a kultúra és a vallás világában mindenki a hatalmat, az erőt kívánja. Szembenálló felek harcolnak befolyásuk megtartásáért vagy kiterjesztéséért. A hatalom, az erő kérdése olyannyira központi, mint még talán soha a világtörténelemben.

Ebben az ellentmondásos helyzetben vallunk mi Isten hatalmáról, az ő erejéről, amely sokféle választ kelt sokakban. Vannak, akik *ünnepelek Isten hatalmát*, örvendeznek felette, dicsérik őt erejében, ahogy a zsoltáros is tette. Gyönyörködnek abban, hogy az Úr uralkodik, és naponta erőt merítenek ebből. Mások *keserűen szemlélik* Isten hatalmát: Ha ő valóban uralkodik, hogyan érhetett bennünket egy bizonyos személyes, vagy akár történelmi léptékű tragédia? Vannak, akik *minden hatalomra gyanakvóan tekintenek*, sőt, elutasítják azt, mert "a hatalom korrumpál." Az anarchisták jelszava, hogy "semmi hatalmat senkinek". Megint mások *hatalomra, befolyásra vágnak teljes erejükkel*. A legkevésbé sem kívánják, hogy valakinek a hatalmát elismerjék maguk felett, hogy valaki beleszóljon az életükbe. Esetleg éppen a hatalom alóli felszabadulás eufórikus örömeiben élnek. *Hogyan vallhatunk ebben az ellentmondásos összefüggésben Isten erejéről?*

Úgy, hogy arra és oda tekintünk, akiben és ahol Isten megmutatta az ő erejének, bibliai kifejezéssel élve királyságának, a természetét. Isten uralmának titokzatos valósága, hogy éppen ott lesz a legnyilvánvalóbbá, ahol a legelrejtettebben jelentkezik: Jézus Krisztusban, a kigúnyolt királyban.

I. A kigúnyolás

A názáreti Jézus kezdettől fogva királyi, azaz uralkodói igénnyel lépett fel. Azt hirdette, hogy az ő személyében elérkezett, manifesztálódott Isten királyi uralma: *"Betelt az idő, és elközelített már az Isten országa: térjete meg, és higgyetek az evangéliumban."* (Mk.1.14) Ha őbenne Isten uralma valósul meg a földön, akkor nyilvánvaló, hogy uralkodói minőségben tekint magára. Jézus nemcsak hirdeti ezt a hatalmat, hanem demonstrálja is; ennek jelei a gyógyítások, ördögi befolyásból való szabadítások, amelyek tanításával együtt járnak.

Jézusnak ez a fellépése, mivel tömegeket mozdít meg és gyakran szembeállítja őt a vallási vezetőkkel, az utóbbiak befolyását veszélyezteti, érdekeit sérti. Ennek következtében döntenek arról, hogy Jézust ki kell végezni. Először a zsidó Nagytanács hallgatja ki Jézust, amely istenkáromlásért halálra ítéli, hiszen Jézus Istennel tette magát egyenlővé. Az ítélet után a római helytartó, Pilátus elé viszik, mert nem volt joguk halálos ítéletet végrehajtani. A vallási vádból politikait faragnak, Pilátus azonban átlát rajtuk. Mégis, bár ártatlannak nyilvánítja Jézust, hatalmát féltve enged a felbőszített zsidó tömegnek, ezért kiszolgáltatja őt, hogy feszítsék meg.

A kiszolgáltatás és a megfeszítés közötti eseményekről szól igénk. Jézust a római katonák királyként gúnyolják ki.

Rövid, tömör leírás áll előttünk, a katonák szórakozása azonban hosszabb ideig tarthatott. Azt olvassuk, hogy Jézus köré gyűjtötték az egész csapatot, ami több száz ember jelenlétét feltételezi. Annak, ami itt történik nem a kínzás a célja. A katonák egyszerűen csak szórakoznak, valahogy úgy, mint amikor a gyerekek királyosdit játszanak. Nem megtervezett, hanem spontán játékról van itt szó. Vannak benne hangadók, vezetők, szorgalmas kivitelezők, vannak durvábbak és szelídebbek, vannak, akik a háttérből figyelnek. A fájdalmas az benne, hogy ez a játék "élesben megy", valamint hogy felnőttek játsszák az Isten Fiával.

A szórakozáson, unaloműzésen túl a rómaiak zsidógyűlölete, zsidók iránti megvetése is benne van ebben. Hallhatták, hogy Jézus ellen a politikai vád az, ahogy király akar lenni. Spontán ölt testet az unaloműzés abban, hogy *királyként kezdik el gúnyolni azt, aki szemeikben nyilvánvalóan nem király*. Hiszen nevetség tárgya, hogy ez a birkatürelmű elítélt, aki félholt a megkorbácsolástól, uralkodó lenne. Éppen ezért alkalmas a gúnyra. "A zsidók királya?! - igen, éppen ilyen! Nesze nektek, akik telve vagytok messiási, világuralmi vágyakkal, hát ez a ti királyotok! Királyt akartatok? Csinálunk mi nektek királyt!" És a nagy röhögés közben az egyik már veszi is le piros köpenyét, hogy császári bíborpalástként terítse rá. Egy másik azonnal fonni kezdi a töviskoronát, mert király nem létezhet a hatalom, a megkülönböztetés, a gazdagság jele nélkül. Valaki pedig egy eldobott nádszálat kap fel, és adja Jézus kezébe jogarként a többiek tapsolása közepette. Tökéletes a jelmez, királyt csináltak a szerencsétlen elítéltből. Egymással versengenek, amint térdet hajtanak előtte, és császárnak kijáró hódolattal köszöntik: Üdvözlég, zsidók királya! Itt éri el a kegyetlen és egyre jobban eldurvuló játék a csúcspontját, miközben Isten Fia, az, aki királyi igénnyel lépett korábban fel, nem tesz semmit.

Amikor már nincs több poén, kimerült a szórakozás, mint ahogy egy megunt, elhasznált játékot eldobnak, félrerúgnak, Jézust tovább alázzák: *"leköpték, elvették tőle a nádszálat, és a fejéhez verték."* Majd levették róla a köpenyt, felöltöztették és elvitték keresztre feszíteni. Vége a játéknak, kezdődik a munka...

II. Válaszok a kigúnyolásra

Milyen hatással lehetett Jézus királyként való meggúnyolása a jelenlévőkre? Milyen gondolatokat, érzéseket kelthet ez a leírás mindenkori olvasóiban? Mi történik itt valójában?

A jogosság érzete. Látszólag Jézus azt kapta, amit megérdemelt. Illik hozzá a jelmez. A királyhoz, akinek nincs hatalma ellenségei felett, illik a római katona köpenye. Az uralkodóhoz, akinek semmi gazdagsága nincs, illik a töviskorona. Az, akinek király létére nincsenek alattvalói, miért ne szorongathatna egy nádszálat? Akinek semmi tisztessége, miért ne lenne gúny tárgya? Ezek a kellékek, valamint az egész színjáték egyértelműen a napvilágra hozzák: Jézus nem király, csak annak állította magát. A cselekedetek - látszólag - az igazságot szolgálják, mégha durvák is. Miért nem az igazat mondta? Miért vezette félre a népet? Akkor is, ma is lehetnek olyanok, akik némi elégtételt éreznek. Annyi szélhámos van a világban, jó lenne, ha mindegyikről lerántanák a leplet. Ez a hozzáállás Jézus esetében valós cinizmust és közönyt jelent. Nem más, mint egy nyegle vállrándítás. Ha valaki ennyit lát a názáreti Jézus személyéből, és semmi nem háborítja fel az ellene folytatott hazug perből, a zsidó vallási vezetők irigy féltékenységből és Pilátus korrupciós magatartásából, a felszíniesség rabjává lett. Semmit sem lát a golgotai eseményekből.

Fájdalom és felháborodás. Mind keresztyén, mind nem keresztyén emberek leggyakrabban ezzel válaszolnak Jézus meggúnyolására. Hogyan lehet valakit emberi méltóságában így meggyalázni, mégha kivégzésre ítélték is? Miért nem avatkozott valaki közbe a katonák durva, kegyetlen szórakozását látván? Hol volt Pilátus, aki legalább annyit megtehetett volna, hogy rendreutasítja beosztottait? A hívő embernek kérdés, hogy hogyan tehették ezt meg Isten Fiával? Miért kellett neki így megcsúfoltatnia? Miért nem elég maga a keresztfeszítés annak minden borzalmával, miért esik meg vele ez a szadista játék is? Miért engedi Isten? Ezekkel a kérdésekkel jutunk el Isten királyi hatalma titkáig. Mert míg nemes dolog ez a felháborodás, Jézus királyként

való megcsúfolása Isten előtti elcsodálkozásra, megdöbbenésre, elmélyedésre kell hogy hívjon bennünket.

(Elcsodálkozás, megdöbbenés, Isten előtti hódolat) Ez a válasz akkor születik meg bennünk, amikor egy mélyebb jelentését ismerjük fel a durva eseményeknek. Miért történhet meg mindez az Isten Fiával, az Istentől való királyi uralom hordozójával? *Éppen azért, hogy királyként imádhassuk őt. Mert Isten itt leplezi le az ő királyi hatalmát.* Itt teljesedik be, ami végigvonult Jézus életén. Isten Fia, az utolsó idők uralkodója, szegényes körülmények között, kiszolgáltatott csecsemőként érkezik ebbe a világba. Miközben Isten királyi uralmát hirdeti, vándortanítóként él, "fejét nincs hová lehajtania". Alattvalói közé 12 a társadalom szempontjából jobbra jelentéktelen alakot lehet sorolni - akik megcsúfolásakor már hűtlenné lettek hozzá. Ebbe a képbe illik halála is: meggúnyolt, kinevetett, lesajnált királyként múlik ki a világból. Hogyan lehetséges ez?

"Az én országom nem e világból való..." (Jn.18.36) - mondja Jézus. Isten uralma, aminek Jézus Krisztus képviselője, megvalósítója, nem látható hatalom gazdagsággal, uralkodással, alattvalókkal. Az Istentől való királyság nem ölt olyan formát, mint a földi hatalom. Az, aki az egyetlen igazi, valóságos hatalmat hordozza, nem bír aranykoronával, bíborpalásttal, jogarral. De az igazi király nem is kerülheti el a világ gyűlöletét, a világ hatalmasaival való összeütközést. Pilátus, valamint a zsidók mind *a hatalom igazságának* emberei. Számukra az az igazság, ami az ő, a hatalmasok törekvését szolgálja. Velük szemben áll Jézus *az igazság hatalmával*, Isten hatalmával. Ez elviselhetetlen számukra, ezért elpusztítják őt. A világ minden gyűlölete ott van a katonák durva játékában. *Az igazi, Istentől való király tehát nem kerülheti el, hogy megcsúfolja az Istent gyűlölő világ.* Ebben látjuk meg a katonák tettének mélyebb jelentését: prófétai tettet hajtanak végre. Azzal, hogy királynak öltöztetik Jézust, de nem úgy, mint egy földi királyt akaratlanul is tudtul adják az egész világnak: íme az Istentől való király, akit elutasít a világ.

III. Mit jelent keresztyénnek lenni?

A töviskoronást királyban Isten imádni. A keresztyén ember Jézust nem megcsúfolása ellenére tiszteli és imádja, hanem éppen meggúnyoltként csodálja és magasztalja őt. Éppen abban ragadott meg bennünket, hogy bár Isten Fia volt, szeretetből alávetette magát értünk a gúnynak és kereszthalálnak. Megaláztatásában Istennek az egész emberi nemzetség bűne ellen való haragját hordozza el. A keresztyén ember nem szégyelli Istene megcsúfolását a kereszten, hanem mivel tudja, hogy Isten itt vett végső győzelmet a Sátán hatalma felett, Jézus Krisztust éppen kereszthalálában és feltámadásában imádja és hívja élete urának.

A keresztyén ember engedelmes Királyának. Nem annyit tesz Krisztus követőjének lenni, hogy bűneink megbocsátást nyertek Jézus halála által. Őt királyunknak mondjuk ma is. Ha nem akarunk ezáltal gúnyolódni, akkor királyként, azaz teljes engedelmességben kell szolgálnunk őt. Különben hasonlóan *üresen* hajtogatjuk e címet, mint a katonák. Hiszen milyen király az, akinek nem kell engedelmeskedni, nem kell hódolni, akit nem fontos komolyan venni, akivel tiszteletlenül lehet bánni, akiről bármikor el lehet felejtezni, akit bármikor el lehet némítani? Olyan, mint amilyet a katonák láttak Jézusban...

A töviskoronás király népéhez tartozni. Egy olyan király népéhez, akit csak megmosolyogni lehet - mai is. A korabeli művelt római világban nevetség és megvetés tárgya volt az, aki képes volt azt állítani, hogy Isten világot megváltó bölcsessége egy megfeszített zsidóban testesült meg. Hasonlóan ma, Jézus Krisztushoz és az ő népéhez tartozni gyakran jelenti azt, hogy az ember nevetség tárgya lesz. A keresztyén ember azonban nem szégyelli kigúnyolt, megcsúfolt királyát.

Ezért ünnepeljük mi Isten hatalmát, és Istennek ezt a hatalmát ünnepeljük Jézus Krisztusban. Ezt a hatalmat, ami igazsággal és szeretettel ölelkezik egybe. Azt az erőt és uralmat, amely a Golgotán megfeszített Krisztusból fakad. Isten téged, ennek láttatásával, az ő országába hív. Fogadd el királyi uralmát, ismerd meg dicsőséges erejét, és add át magad a szeretet és az igazság hatalmának! ÁMEN!